

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA MATEMATIKY, FYZIKY A TECHNICKÉ VÝCHOVY

**VÝZNAM PRÁCE SE STAVEBNICEMI U DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO
VĚKU**
BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Bc. Tereza Bittenglová

Učitelství pro mateřské školy, obor Předškolní a mimoškolní pedagogika

Vedoucí práce: PhDr. Šárka Pěchoučková, Ph.D.

Plzeň, 2017

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně
s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 1. dubna 2017

.....
vlastnoruční podpis

Ráda bych tímto poděkovala vedoucí své práce PhDr. Šárce Pěchoučkové, Ph.D. za trpělivost, ochotu, vstřícnost a velmi kladný přístup, díky kterému se mi lépe pracovalo.

ZDE SE NACHÁZÍ ORIGINÁL ZADÁNÍ KVALIFIKAČNÍ PRÁCE.

OBSAH

ÚVOD.....	2
1 HRA A JEJÍ VÝZNAM	3
1.1 DEFINICE HRY	3
1.2 VÝZNAM HRY V ŽIVOTĚ DÍTĚTE	4
1.3 HRA V PŘEDŠKOLNÍM VZDĚLÁVÁNÍ	6
2 HRA SE STAVEBNICEMI	8
2.1 TYPOLOGIE STAVEBNIC.....	8
2.2 VÝZNAM PRÁCE SE STAVEBNICEMI	13
2.3 FÁZE VÝVOJE STAVBY U DĚTÍ	16
3 METODOLOGICKÁ ČÁST	21
3.1 CÍLE EXPERIMENTU	21
3.2 POUŽITÉ METODY.....	21
3.3 PODMÍNKY EXPERIMENTU.....	21
3.4 TERMINOLOGIE.....	22
3.5 POMŮCKY.....	22
3.6 AKTIVITY	22
4 EXPERIMENTÁLNÍ ČÁST	24
4.1 PRŮBĚH EXPERIMENTU	24
4.2 VÝBĚR ZKOUMANÉHO VZORKU	24
4.2.1 Charakteristika mateřské školy	24
4.3 CHARAKTERISTIKA DĚTÍ.....	26
4.4 SCÉNÁŘ EXPERIMENTU	28
4.5 VYHODNOCENÍ	29
ZÁVĚR.....	42
RESUMÉ	43
SEZNAM LITERATURY	44

ÚVOD

Stavebnice je jedna z nejpoužívanějších a nejvíce zastoupených hraček v mateřské škole. Po absolvování předmětu Rozvoj logického a matematického myšlení s paní doktorkou Pěchoučkovou, jsem se dozvěděla, jak jsou vlastně stavebnice pro děti velmi edukativní hračkou, kterou každý den používají již od útlého věku. Bylo pro mne velmi zajímavé si uvědomit, co všechno u dětí rozvíjí hra s různými typy stavebnic a začala jsem to pozorovat i v mateřské škole v každodenní praxi. Zajímalo mne, jestli se nějak liší práce se stavebnicemi u dětí odlišného pohlaví a věku a chtěla jsem se dozvědět, jaké typy staveb se u dětí nejčastěji objevují. Proto jsem se rozhodla tímto tématem zabývat ve své bakalářské práci.

Má bakalářská práce je složená ze tří částí, části teoretické, metodologické a experimentální. Všechny části se vzájemně doplňují a navazují na sebe. V teoretické části se dozvíme co to vlastně je hra a jaký má význam v životě dítěte. Povíme si něco o typologii stavebnic a o tom, jaký má práce se stavebnicemi význam pro děti předškolního věku. Seznámíme se s fázemi vývoje stavby a na závěr zmíníme to, jak dochází k rozvoji prostorové orientace u dětí. V metodologické části se budeme věnovat jednotlivým cílům experimentu, použitým metodám, podmínkám, pomůckám, terminologii a aktivitám. Experimentální část je věnována scénáři jednotlivých aktivit, zkoumanému vzorku a vyhodnocení experimentu. Experiment jsem realizovala v mateřské škole v Losiné, kde pracuji jako učitelka u nejmladších dětí ve věku 3-4 let.

1 HRA A JEJÍ VÝZNAM

1.1 DEFINICE HRY

Vyslovit jedinou definici hry je dle mého názoru zcela nemožné. Každý autor pohlíží na definici a teorii hry podle svého. Hra je vlastně starší než lidstvo samo, jak tvrdí Koťátková (2014). V pedagogickém slovníku najdeme hru definovanou jako formu činnosti, která se liší od práce i od učení. Hrou se jedinec zabývá po celý život, ale v předškolním vzdělání má hra dominantní postavení a má řadu aspektů – poznávací, procvičovací, emocionální, pohybový, motivační, tvořivostní, fantazijní, sociální, rekreační, diagnostický a terapeutický. (Průcha a spol., 2013) Podle Karla Groose *„je hra obecný impuls k procvičování instinktů důležitých pro současný i budoucí život jedince. Čím je život jedince složitější a inteligentnější, tím delší čas potřebuje k tomu, aby mohl hrou a nápodobou získat potřebné praktické dovednosti.“* (Koťátková, 2014, s. 11-12)

Huizingovo pojetí hry spočívá ve svobodném jednání, které probíhá v jasně vymezeném prostoru a čase, podle svobodně přijatých a dodržovaných pravidel. Hra má svůj cíl a nese pocit radosti a napětí a také vědomí odlišnosti od všedního života. (Svobodová, 2010). Fink zase tvrdí, že *„život se ve hře zobrazuje jako v zrcadle. Hrajeme život a život si hraje s námi.“* (Svobodová, 2010, s. 99)

Reynold Bean ve své knize pojímá hru jako metodu, díky které se ze závislých dětí stávají nezávislí dospělí a to prostřednictvím poznání. Hrou rozvíjíme celou řadu dovedností a talentu, a proto je hra užitečná i v dospělosti. (Bean, 1995)

Dalším důležitým bodem, který zde zmíním, jsou znaky hry. Hra je svobodná aktivita, do které nemůžeme být nuceni a nevykonáváme ji na povel, protože potom už by to nebyla radostná aktivita. Prvním znakem je to, že hra je neproduktivní, čili nám nepřináší žádný majetek ani materiální statky, ale dává nám prožitky a vzpomínky, které jsou důležité pro další život. Druhým znakem je čas a prostor, hra totiž nezasahuje do běžného života a je z něj vlastně vydělena, ale může ho zobrazovat či zrcadlit. Dalším znakem je nejistota hry, nikdy totiž nemůžeme dopředu říct, jak hra skončí, jak bude pokračovat či jak se bude vyvíjet. A posledním znakem, jsou pravidla hry. Hra je podřízena pravidlům, která platí pouze po dobu hry. Tato pravidla si stanovují hráči sami. Jedno z pravidel může například být, že všechno je jen „jako“. (Svobodová, 2010)

Koťátková tvrdí, že znaky objevující se ve hře jsou spontánnost, zaujetí, radost, tvořivost, fantazie, opakování a přijetí role. Spontánnost ve hře dítěte poznáme podle různorodé improvizace a bezprostředního jednání. Zaujetí hrou je viditelné podle hlubokého soustředění na činnost, kdy dané dítě nevnímá okolní podněty. Svou hru si brání a nerado ji opouští. Radost a uspokojení poznáme podle výrazu ve tváři dítěte. Dítě se usmívá a vyjadřuje spokojenost, radost či nadšení doprovázené samomluvou. Tvořivost je patrná podle nového a originálního upravování skutečností z okolního světa. Fantazie se objevuje ve hře už před třetím rokem života dítěte, ale až mezi třetím a šestým rokem má ve hře velkou důležitost. Pomáhá totiž překlenout omezení dětských možností a dovoluje zapojení a obohacení jejich představ či zkušeností. Dominantním znakem hry je opakování, dítě se totiž ke hře, kterou už zná, rádo vrací a je spokojené v situaci, kterou už má prozkoumanou a ví, co může očekávat. Přelomem ve hře dítěte je přijetí role. Jde totiž o prozkoumávání jednání druhých. Dítě si dle svého zájmu vybírá situace, které si přetváří a zvolí si v nich určitou roli, kterou naplňuje podle svých představ, ale zároveň podle odpozorovaných zkušeností a porovnává ji s ostatními rolemi. (Koťátková, 2005)

1.2 VÝZNAM HRY V ŽIVOTĚ DÍTĚTE

Všichni víme, že hra je nezpochybnitelnou součástí života dítěte a provází nás vlastně po celý život. Podle S. Millarové můžeme hry rozdělit do čtyř vývojových stádií – hru samostatnou, paralelní, sdružující a kooperativní. Samostatnou hru můžeme pozorovat už u kojenců, kteří si hrají s prsty, chrástítka či mluvidly. Později si staví z kostek, hrají s panenkou či jezdí s autíčky. Samostatná hra se projevuje nejvíce do tří let, ovšem může se v životě dítěte vyskytovat, i když už umí hru kooperativní. Druhým stádiem je hra paralelní, kdy si děti hrají vedle sebe, ale zatím spolu nespolupracují. Význam této hry spočívá ve vzájemném napodobování či experimentování. Dalším stádiem je hra sdružující, kde už děti na určité úrovni spolupracují a komunikují spolu. Každý si ale hraje svoji hru a ví o hře dalšího dítěte a občas spolu komunikují. Objevuje se často v námětových hrách. Posledním stádiem je hra kooperativní, která už vyžaduje spolupráci, domluvu na pravidlech hry, vzájemnou pomoc a podobně. Kooperativní hra

dítěti přináší možnost vyzkoušet si různé sociální role a pozice ve skupině. (Svobodová, 2010)

Podle Jeana Piageta se děti od dvou do sedmi let nacházejí ve stádiu symbolické hry, kde využívají ke hře symboly (hračky, rekvizity nebo pomůcky, které zastupují skutečné předměty). Děti si hrají volně a spontánně a dokážou si představit situace, které znají ze svého okolí a pomocí hry je napodobují či zkoumají. Symbolické stádium se také uplatňuje v rozvoji řeči. *„Hra je pro rozumový a řečový rozvoj velmi zásadní činností a komisně se v ní rozvíjí inteligence dítěte. Hra je nositelem vnitřní motivace, emocí a prožitků a také citové angažovanosti, která silně podporuje učení“*. (Koťátková, Průcha, 2013, s. 106). Koťátková a Průcha se dále věnují dětské seberealizaci, která se do 7 let dítěte uplatňuje ve volné hře a poté také v řízené hře. Dítěti umožňuje hra realizovat se dle svých potřeb, tempa a schopností. Ve hře si také dítě splní potřebu přátelství, radosti a uspokojení.

„Hra je základní potřeba dětí a předškolní období by mělo ji dovolit naplňovat v její intenzivní podobě.“ (Koťátková, s. 128, 2014) Dětská hra ve své podstatě může být součástí fyziologických potřeb, které vytvořil psycholog A. Maslow. Jedná se o takzvanou Maslowovu pyramidu potřeb. Prvním stupněm celé pyramidy je potřeba bezpečí – hra pro dítě vytváří klidný prostor a dítě si pomocí hry snaží vytvořit pocit bezpečí. Dalším stupněm pyramidy je potřeba sounáležitosti a kvality vztahů – tuto potřebu hra naplňuje skrze spoluhráče či rodiče. Dítě tedy zažívá pocit uspokojení pomocí společné činnosti a zážitky s blízkými lidmi či dětmi. Třetím stupněm pyramidy je potřeba uznání a úspěchu, která je hrou a opakováním hry naplněna. V dalším stupni pyramidy se objevují kognitivní potřeby (např. zkoumání, poznávání, vědění, porozumění...), které jsou prostřednictvím hry získávány. Dítě ve hře potřebuje něco poznávat, experimentovat či objevovat a uspokojuje tím tuto potřebu. Následuje další stupeň pyramidy - estetické potřeby, které jsou vytvářeny dle představ a prožitků dítěte. Důležité je tedy ve hře používat různé barvy, tvary, rekvizity, doplňky, pohybové aktivity a podobně. A posledním stupněm Maslowovy pyramidy je seberealizace, kterou dítě naplňuje tím, že si zkouší vše, co ho zajímá, co pozoruje nebo zažívá a hru si přizpůsobí dle svých představ tak, aby ho uspokojila. (Koťátková, 2014)

1.3 HRA V PŘEDŠKOLNÍM VZDĚLÁVÁNÍ

Jak už jsme zmínili výše, hra je v předškolním období pro dítě stěžejní činností. Mateřská škola je pro dětskou hru tím pravým místem, ovšem ne vždy tomu tak bylo a je. Prostor pro volnou hru se v těchto institucích v minulosti často měnil a samotná hra se dostávala více či méně do popředí. V 70. a 80. letech 20. století v mateřských školách převažovala organizovaná forma práce, která se mnohdy blížila formám a metodám na základní škole. Dětem tedy byl odepřen prostor pro volnou a spontánní hru. V 90. letech se situace začala zlepšovat a začal být kladen důraz na přirozený rozvoj dítěte. V současné době v České republice stále existují mateřské školy, kde si učitelky plánují veškeré aktivity s dětmi, včetně volné hry. Děti tedy nemají možnost si sami vybrat, s čím si budou hrát, protože učitelka to udělá za ně. Ztrácí se tak u dětí jejich přirozená iniciativnost, seberealizace a možnost, kdy si děti vymyslí hru samy. Následně zjišťujeme, že si děti vlastně samy hrát vůbec neumějí a potřebují, aby jim někdo hru nebo jakoukoli činnost naplánoval. Ve výchově je tedy důležitá vyváženost obou forem, tedy vlastní iniciativy dítěte a plánovaných vzdělávacích aktivit učitelů. Jinak řečeno volná a řízená činnost by měla být v rovnováze. (Koťátková, 2005) Volnou hru můžeme charakterizovat jako činnost, kterou si dítě volí samo. Zvolí si tedy námět, záměr, hračky a herní partnery. Učitelka by tedy do volné hry neměla příliš zasahovat, ale měla by respektovat soustředění dětí na hru. Řízená hra je taková, kterou připraví a zadá učitelka. Ta si zvolí pravidla, místo, pomůcky i způsob realizace a hru různě ovlivňuje ať už je to přímo či nepřímo. Zásadní přínos pro vzdělání má hra didaktická. Učitelka tedy záměrně vybírá hru tak, aby naplnila určité vzdělávací cíle, hra je tedy pod jejím přímým vedením. (Koťátková, Průcha, 2013)

Mateřská škola přináší dětem nové podněty ať už svým uspořádáním, vybavením, osobností učitelek či různorodým obsahem práce. Dětskou hru zde také velmi ovlivňuje složení skupiny dětí. Hračky a didaktické pomůcky jsou v mateřské škole jiné než doma, dítě může hračky využívat jakkoli chce, bez ohledu na gender – což v rodině často bývá naopak. Hra s ostatními dětmi v sobě také skrývá velký potenciál pro sociální učení. Menší děti se navzájem inspirují a učí se spolu dobře vycházet, starší děti zase napodobují role, které znají ze svého okolí či pohádek a navzájem spolu spolupracují. Děti se ve hře snaží

komunikovat, řešit problémy a v neposlední řadě také přijmout vůdčí nebo podřízenou pozici. (Kofátková, Průcha, 2013)

V mateřských školách je v rámci volné hry nebo hry řízené často využívána hra se stavebnicemi.

2 HRA SE STAVEBNICEMI

2.1 TYPOLOGIE STAVEBNIC

Stavebnice je jedním z didaktických prostředků, které se velmi hojně využívají v mateřské škole. Termín stavebnice můžeme chápat jako soubor částí nebo dílků, tvořící celek, který používáme jako prostředek pro podporu dosažení určitých cílů výuky v mateřské škole. (Provázková Stolinská a kol., 2015)

Stavebnice se dají rozdělit podle různých kritérií. Nejvhodnější je dělení podle výrobního materiálu na (podrobněji popíšu jen ty stavebnice, které budou využity v experimentální části):

1. dřevěné stavebnice

Do této skupiny můžeme zařadit barevné dřevěné kostky, stavebnici Kapla, stavebnici Kvadra, Polikarpovu stavebnici

- Polikarpova stavebnice (obr. 1)

obr. 1 – Polikarpova stavebnice (vlastní zdroj)

Jedná se o dřevěnou stavebnici, která je tvořena dutými geometrickými tělesy (kvádr, krychle, trojboký hranol, válec, půlválec a další). Všechna tělesa mají navrtány kulaté otvory, které jsou ve stejných vzdálenostech od sebe. Do otvorů tak můžeme provlékat dřevěné tyče různých délek. Tyto tyče mají navrtané malé kulaté otvory, do kterých můžeme zastrkávat krátké kónické kolíčky a tím

dosáhneme pevného spojení dvou nebo více těles. Stavebnici tvoří také kola dvou velikostí. Polikarpova stavebnice nabízí ještě mnoho dalších rozšíření pro pestřejší možnosti stavby. Tělesa jsou vyrobená z borového dřeva ze severovýchodní Sibiře, což jim dodává velkou odolnost vůči vnějším vlivům. Spojovací tyče a kolíčky jsou z bukového dřeva, kola a válce či půlválce jsou vyrobeny z truhlářské bukové překližky. Tato stavebnice je určena zejména do mateřských škol, školních družin a dětských center. Stavebnice byla poprvé vyrobená téměř před 40 lety. Je to stavebnice, která vyžaduje velké úsilí, důvtip, snahu, trpělivost, šikovnost, velké nasazení, ale i toleranci k nápadu kamaráda, protože postavit z Polikarpovy stavebnice jakoukoli stavbu je náročné a je k tomu potřeba více dětí najednou - hlavně jejich spolupráce a nápad.¹

- Dřevěné kostky (obr. 2)

obr. 2 – Dřevěné kostky (vlastní zdroj)

Od 50. let 20. století se v České republice vyrábí ve firmě TOPA Toys s.r.o. oblíbené dřevěné kostky s obrázky různých motivů. Tyto kostky jsou zdravotně nezávadné a vydrží i generace. Výroba probíhá pomocí poloautomatické linky a manuálních prací ve Staré Pace v Podkrkonoší. Pro tyto kostky s obrázky je známé pojmenování KUBUS, což značí celou stavebnici včetně obrázkových předloh a obalu. Kostky jsou vyráběny z kvalitního smrkového dřeva v rozměrech 3,7x3,7x3,7 cm. Obrázkové kostky u dětí rozvíjí fantazii,

¹Dřevostavebnice – truhlářství Peklák a synové. Dostupné na: <http://www.drevostavebnice.com/12-polikarpova-stavebnice> cit. 20.12.2016

představivost, jemnou motoriku, kreativitu, soustředěnost a děti je využívají nejčastěji k různým stavbám, které u dětí rozvíjejí předmatematické dovednosti.²

2. plastové stavebnice

V této skupině se objevují stavebnice Mobilo, stavebnice Klasik 30, stavebnice Cheva, stavebnice Mega blocks, stavebnice Seva, stavebnice Seko, stavebnice DISCO Vista a různé druhy LEGO stavebnic

- Lego Duplo - farma, zoo, hasiči, město, rodina (obr. 3)

obr. 3 – Lego Duplo (vlastní zdroj)

Stavebnice Lego byla poprvé vyrobena před téměř 85 lety v Dánsku. Zakladatelem této světově rozšířené stavebnice byl pan Ole Kirk Christiansen. Lego stavebnice je tvořena různými typy kostek, které lze libovolně kombinovat a skládat tak pokaždé jinou stavbu. Lego tvoří také velké množství různých pohyblivých postav, zvířat a aut, u kterých dochází neustále k inovacím a ke zlepšování. V roce 1969 přišlo na mezinárodní trh Lego Duplo, což můžeme do češtiny přeložit jako dvojitě lego, protože oproti standardním kostkám lego, má Lego Duplo dvojnásobnou velikost a je tak určeno dětem zejména od 3 do 5 let. Stavebnice Lego Duplo tvoří různé sety např. zoo, farma, rodina, město a další. V roce 2010 začíná Lego spojovat rodiče a děti po celém světě a to tím, že vytváří Facebookové stránky, na kterých mohou rodiče sdílet výtvořky a je zde prostor pro otázky a také jsou tyto stránky zpětnou vazbou pro výrobce. Společnost Lego bere

² Obrázkové kostky TOPA Toys s.r.o. dostupné na: <http://www.topatoys.cz/news/jsou-kosticky-dobra-hracka/> cit. 1.1.2017

velmi vážně bezpečnost svých stavebnic, protože produkce je určena zejména malým dětem, a proto každá stavebnice prochází náročným zátěžovým testem. Například hlavičky z postav Lego Duplo prochází tzv. tahovým testem, kdy se táhne za hlavičku vahou 11,8 kg, aby byla jistota toho, že při hře nedojde ke zničení a možnosti spolknutí malé části stavebnice. Mezi další testy patří například nášlapný test, nárazový test nebo tlaková zkouška. Výrobky Lego Duplo nabízí dětem nejen zábavu, kreativitu a zážitky ze hry, ale podporují také jejich učení a rozvoj v těchto fázích: motorické dovednosti, jazykové dovednosti, poznávací dovednosti, sociální a emocionální dovednosti.³

3. ostatní stavebnice

Do této skupiny patří molitanové stavebnice, papírové cihly, stavebnice Geomag a podobně.

- Velké molitanové kostky (obr. 4)

obr. 4 – Velké molitanové kostky (vlastní zdroj)

Molitanová stavebnice je certifikovaná pro děti od 3 let. Jednotlivé geometrické tvary (válec, jehlan, krychle, hranol, most) jsou lehké a vyrobené z kvalitního molitanu. Povlak je na zip a dá se tak prát dle potřeby. Různě barevné kombinace dělají hru

³ Historie, bezpečnost a výrobky Lego Duplo. Dostupné na: <https://www.lego.com/cs-cz/duplo/articles/play-and-learn-d2943e224aa840b69429bffa04e3b29> cit. 1.1.2017

pestřejší. Děti se učí pracovat s většími tvary. Jsou lehké, bezpečné a pomáhají rozvíjet kreativitu a fantazii.

Pro experimentální část jsem zvolila tyto 4 výše uvedené stavebnice, protože jsou v nich obsaženy všechny typy materiálu, různé velikosti jednotlivých dílů a je možné z nich postavit různé typy stavby.

Dalším možným hlediskem jak rozdělit stavebnice je pedagogicko-psychologické hledisko, kam řadíme stavebnice demonstrační a žákovské, a odborně-technické hledisko, kam patří stavebnice konstrukční a elektrotechnické. (Provázková Stolinská a kol., 2015)

Dílkky stavebnic mohou být vyráběny téměř z jakéhokoliv materiálu (kámen, dřevo, kov, plast, papír, sklo, škrob). Také systémy sestavování jsou téměř neomezené (stavění, skládání na sebe, různé zámkové úchyty, šroubování, lepení, magnety, suché zipy, pájení). *„Jedny z prvních "civilizovaných" stavebnic byly dřevěné a vznikly z podnětu německého pedagoga Friedricha Froebela, který přišel s myšlenkou trojrozměrných dílů ze dřeva ve tvarech krychle, kvádrů a kužele. Od roku 1882 se vyráběly stavebnice kamenné a ve 20. století se začaly vyrábět stavebnice kovové (např. Märklin, Meccano, Merkur), či plastové (např. Lego). V současnosti jsou velice populární stavebnice magnetické (např. Geomag) nebo stavebnice z extrudovaného škrobu (Fischer Tip). V poslední době již existují i stavebnice, které se objevují ve virtuální podobě na monitorech počítačů.“*⁴

Pro správný výběr stavebnice je důležité znát stupeň vývoje motoriky, koordinace ruky a oka, chápání prostoru a také paměť a myšlení. (Pěchoučková, 2016) Každá stavebnice je vhodná pro určitý věk dítěte, což ale dle mého názoru nemusí být vždy pravda. Některé děti si rády hrají s určitou stavebnicí, i když jsou už starší a naopak jsou také děti, které ve 3 letech nebaví stavět z dřevěných kostek a rády už volí náročnější stavebnice. Vše závisí na vývoji a osobnosti dítěte.

⁴ Stavebnice = základ zdravého vývoje dítěte – Dostupné na <http://www.nunynek.cz/vite-o-hrackach/stavebnice-zaklad-zdraveho-vyvoje-ditete/> cit. 27.9.2016

2.2 VÝZNAM PRÁCE SE STAVEBNICEMI

V mateřské škole cíleně vytváříme prostor, čas ale i prostředky pro spontánní hru se stavebnicemi. Tato hra vychází z přirozených potřeb a zájmů dítěte. Hry se stavebnicemi mají také velký význam pro seberozvíjení dítěte.

Práce se stavebnicemi je nejen v mateřské škole důležitá proto, že rozvíjí schopnosti, vědomosti (jako je např. poznávání těles), dovednosti (kam řadíme rozvoj hrubé a jemné motoriky), vytrvalost, soustředěnost, pozornost, sociální vztahy a v neposlední řadě také manuální zručnost a schopnost kombinace a nové tvorby. Stavebnice je pro dítě zároveň relaxací, rozvíjí jeho estetické cítění a také mu umožňuje přenos mezi 1D, 2D a 3D prostory. Zároveň slouží jako diagnostický prostředek pro učitele, protože při pozorování dítěte, které si hraje se stavebnicemi, může poznávat jeho stádia vývoje. (Pěchoučková, 2016) Při práci dětí se stavebnicemi může učitel zjistit například: jak se liší výběr stavebnic z hlediska pohlaví nebo věku dětí a jak se liší typy staveb podle pohlaví a věku dětí. Právě na tuto oblast významu práce se stavebnicemi se zaměří experimentální část práce.

Jednou z nejoblíbenější a v současné době nejkupovanější stavebnicí je LEGO. Jak píše Provázková Stolinská ve své publikaci, nejvhodnější stavebnicí pro nejmladší děti v mateřské škole je stavebnice LEGO Duplo. Výhodou této řady stavebnice je to, že se dá různě kombinovat s různými LEGO kostkami, které jsou určeny pro děti od 4 let. Z hlediska edukačního procesu v mateřské škole je to tedy velmi vítaná metoda, kdy ve třídě mohou být různé druhy Lega, které se dají navzájem různě kombinovat, dle fantazie dětí. Firma LEGO disponuje obrovskou škálou stavebnicových souprav, určeným dětem od 1,5 roku. Předškolní pedagogové tedy mají velký výběr možností v oblasti technického vzdělávání, jak rozvíjet poznávací schopnosti a technickou gramotnost dětí. Provázková Stolinská dále uvádí, že se děti prostřednictvím těchto stavebnic učí rozpoznávat barvy a jejich odstíny a tvary. Postavit různé konstrukce, rozpoznat povrch či hmotnost dílků, třídít dílky podle vlastností, určit co mezi dané dílky nepatří, rozlišit rozdíly a podobně. (Provázková Stolinská, 2015)

Takáčová se ve svém článku „Význam práce se stavebnicemi“ ukazuje, že díky stavebnicím může dítě postavit svět na zemi, na stole, doma či v mateřské škole. Autorka rovněž píše o výzkumech mozku, které ukazují, že pro pravou hemisféru jsou dominantní

emoce, neverbálnost, intuice a celkově globální vnímání světa, prostorové vnímání a orientace, zatímco pro levou hemisféru je typická řeč a racionalita. U chlapců v předškolním věku je mírně pokročilejší pravá hemisféra, zatímco u děvčat je to hemisféra levá. Chlapci umí obecně lépe pracovat v prostoru s různými tvary a později je i otáčejí do jiného postavení. A právě zde plní svou roli stavebnice, které přispívají k vytvoření jednoduchých přírodovědných a matematických představ. Do těchto her by se tedy měli zapojovat všechny děti bez rozdílu pohlaví. Chlapci totiž řečové schopnosti časem doženou, ovšem u děvčat už to tak samozřejmé v rámci matematických a přírodovědných představ být nemusí. (Takáčová, 2001)

„Hra se stavebnicí poskytuje možnosti výchovného působení na dítě. Pro svůj kognitivní rozvoj potřebuje dítě hračky, které rozvíjejí psychické funkce: vnímání, paměť, představivost, myšlení. Tento požadavek plní právě stavebnice. Z tohoto pohledu je hra se stavebnicí pro děti opravdovým zážitkem. Tím, že dítě pozoruje, vnímá, získává nové informace a poznatky, dostává podnět ke konstrukci modelu. Dokáže vytvořit dvourozměrné modely umístěné v rovině, trojrozměrné modely, ožíví svůj model pohybem, přičemž si stále zdokonaluje a rozvíjí motorické zručnosti a konstrukční schopnosti.“ (Takáčová, 2001, s. 6)

Pedagogové a psychologové tvrdí, že stavebnice je hračka, díky které se u dětí rozvíjí myšlení, technická představivost, hrubá a jemná motorika, ale také řeč, protože při hře se stavebnicemi děti vedou monolog, dialog či se vyjadřují pomocí různých citoslovcí. Nejprve si děti staví sami pro sebe a nechtějí, aby jim do stavby kdokoli zasahoval, následně už staví ve spolupráci s jinými dětmi, kde už spolu komunikují a rozvíjí tak sociální vztahy a navazují kamarádství. Stavebnice je tedy také velký socializační prostředek. Hra se stavebnicí v mateřské škole tak plní různé výchovně vzdělávací cíle, dítě ke hře přistupuje spontánně a hru si vybírá samo, učitelka do ní zasahuje co nejméně. (Takáčová, 2001)

Práce se stavebnicemi u dítěte také rozvíjí prostorovou představivost a orientaci v prostoru.

„Předměty a jevy, které působí na naše smysly, existují v určitém prostoru a jsou charakterizovány určitými prostorovými kvalitami: šířkou, délkou a výškou. Prostorové

vnímání zahrnuje vnímání tvaru, hloubky a pohybu v prostoru. Objekty v prostoru nevnímáme stejně, některé vystupují, odlišujeme je od ostatních.“ (Pardel, 1983, s. 58).

Rozvoj prostorové orientace úzce souvisí s prostorovou inteligencí. Ta zahrnuje schopnost záznamu prostorových informací, schopnost rozpoznat stejnou formu a také transformovat jednu formu do druhé a schopnost vytvářet mentální představy a následně je transformovat. Vývoj prostorové orientace můžeme rozdělit do dvou období. Prvním je období senzomotorické, ve kterém má dítě pouze statickou představivost, čili si nedokáže představit, jak vidí v našem případě danou stavbu člověk, který sedí na jiném místě či vidí stavbu z jiného úhlu. Následuje druhé období nazývané jako stádium konkrétních operací, které je spojeno s rozvojem aktivní představivosti, kde už si dítě dokáže představit, jak vidí danou stavbu člověk z jiného úhlu nebo místa, jak daná stavba bude vypadat, když ji pootočíme a podobně. Toto období je spojeno s nástupem dětí do školy. (Pěchoučková, 2016)

Děti se postupně učí všechny prostorové směry, začínají „dopředu a dozadu“, následuje „nahoru a dolů“ a poté „šikmo“ a úplně naposledy až „vpravo a vlevo“. Pro rozvoj prostorové orientace a prostorových směrů můžeme v mateřské škole využít různé aktivity se stavebnicemi. Například s dětmi můžeme provádět stavební diktáty, kdy děti staví stavbu dle našich pokynů (předškoláci mohou už diktovat ostatním). (Pěchoučková, 2016) Instrukce mohou vypadat například takto: „Aničko vezmi modrou kostku a na ní postav zelenou kostku. Před modrou kostku dej zelený válec. Vpravo od válce dej žlutý kvádr apod.“ I při volné hře se stavebnicemi děti získávají zkušenosti s různými prostorovými tělesy a rozvíjejí tak prostorovou představivost. Jinak řečeno, stavebnice jsou dle mého názoru jednou z nejdůležitějších hraček dětí předškolního věku a díky hře s různými druhy stavebnic rozvíjí obrovskou škálu svých budoucích nejen předmatematických schopností. Proto si myslím, že bychom děti měli ve hře se stavebnicemi podporovat a mít v mateřských školách velký výběr různých druhů stavebnic, se kterými si budou chtít rády stavět i děvčata.

Pokud bychom ve zkratce shrnuly význam hry se stavebnicí, můžeme si vytvořit pět oblastí, které se rozvíjí:

- Rozvoj psychiky – myšlení, paměť, představivost, fantazie atd.
- Rozvoj motoriky – koordinace pohybů, hrubá a jemná motorika
- Rozvoj řeči – souvisí s rozvojem myšlení a přispívá ke konstruktivní hře
- Rozvoj mezilidských vztahů – upevnění pozice v kolektivu, navazování přátelství
- Rozvoj osobnosti dítěte – uspokojení a zážitek ze hry, dítě do hry vkládá pocity, sny a představy.⁵

Aby byla hra se stavebnicemi pro děti přínosná, je potřeba, aby měly děti dostatek funkčních a podnětných a také estetických stavebnic. Další důležitou podmínku je zvolit vhodné prostředí mateřské školy, které bude odpovídat potřebám hry. Jako učitelé musíme dětem také dopřát dostatek prostoru a času na to, aby dítě mohlo stavbu dokončit nebo v ní pokračovat, případně si ji uchovat a pokračovat v ní v budoucnu. Poslední nezbytnou podmínkou, kterou bychom měli jako pedagogové respektovat je napomáhání dítěti volbou a také pozorování situací, které podnítlí chuť k činnosti. (Pěchoučková, 2016)

2.3 FÁZE VÝVOJE STAVBY U DĚTÍ

Stavebnice patří mezi hračky, které dítěti dáváme jako první. Už od 7. měsíce dítě s jednotlivými díly stavebnice manipuluje, ohmatává je a bouchá s nimi. Pro děti jednoho roku až dvou let jsou vhodné vkládací kostky, díky kterým dítě zlepšuje koordinaci obou rukou. Dítě ve dvou letech začíná stavět kostky na sebe (3-5 kostek). Dokáže také kostky pokládat vedle sebe. Ovšem tyto věže a řady neumí ještě spojovat. J. Piaget vymezil toto období jako senzomotorické stádium kognitivního vývoje dítěte. Dítě je při svém poznávání světa odkázáno na získávání informací prostřednictvím svých smyslů, praktickým působením a motorickými aktivitami. Dalším stádiem kognitivního vývoje je stádium předoperačního myšlení, kdy dítě začíná vytvářet modely určitých objektů a dochází tak k zobrazování. V dětských stavbách se začínají objevovat zdi a později mosty

⁵ Stavebnice = základ zdravého vývoje dítěte – Dostupné na: <http://www.nunynek.cz/vite-o-hrackach/stavebnice-zaklad-zdraveho-vyvoje-ditete/> cit. 28.9.2016

nebo trámy. V pátém a šestém roce života umí dítě vytvořit stavební celek, kombinuje různé velikosti a tvary, staví horizontální i vertikální stavby, využívá i přemostění a stavbu si umí předem naplánovat a propracovat. (Takáčová, 2001) (Piaget, 2014).

Pokud dítě staví z klasických kostek (krychlí), prochází pěti fázemi vývoje stavby. Nezáleží ale na věku, kdy se dítě prvně setkává se stavebnicí, všechny děti si projdou všemi fázemi, ovšem délka fází může být různá.

1. fáze – je obvykle v prvním roce života dítěte, kdy dochází k přebírání kostek, prohlížení, strkání do úst, úderům o zem či o sebe a hlavně k uchopování. Kolem šestého měsíce dítě uchopuje kostky celou dlaní (dlaňový úchop), následně prsty (prstový úchop) a kolem devátého měsíce dochází ke klešťovému úchopu, kdy dítě kostky uchopuje už konečky prstů. Obvykle umí dítě od sedmého měsíce udržet oběma rukama dvě kostky najednou a následně je pokládat na sebe.
2. fáze – probíhá kolem 2-3 let dítěte. Typická je lineární stavba, čili stavba se čtvercovou podstavou. Nejčastěji děti staví komíny a věže ve vertikální nebo horizontální poloze (pravolevý nebo předozadní směr) - obr. 5 a 6.

obr. 5 – Lineární stavba – vertikální poloha (vlastní zdroj)

obr. 6 – Lineární stavba – horizontální poloha (vlastní zdroj)

3. fáze – je typická jednovrstevnou stavbou bez mezer. Kostky jsou zde kladeny stěna na stěnu nebo na spáru. Stavby jsou orientovány do vertikální či horizontální polohy a navíc může mít stavba také jednu či více dominant, případně je bez dominanty (obr. 7)

obr. 7 – Jednovrstevná stavba bez mezer – vertikální a horizontální poloha (vlastní zdroj)

4. fáze – je charakteristická jednovrstevnou stavbou s mezerami. Mezery ve stavbě mohou být shodné či neshodné, rytmicky se opakující či ne. Ostatní charakteristiky stavby jsou shodné s třetí fází (obr. 8).

obr. 8 – Jednovrstevná stavba s mezerami – vertikální a horizontální poloha (vlastní zdroj)

5. fáze – v této poslední fázi nacházíme dva typy staveb. Prvním typem jsou takzvané ohrádky, kam děti umísťují své hračky. Druhým typem je stavba se zábořem území, která je tvořena více vrstvami kostek (alespoň na jednom místě se tedy musí objevit dvě vrstvy kostek), vrstvy mohou, ale nemusí být kompaktní a mohou obsahovat různé mezery. Ostatní charakteristiky jsou totožné s předchozí fází (obr. 9, 10 a 11). (Pěchoučková, 2016)

obr. 9 – Ohrádka (vlastní zdroj)

obr. 10 – Stavba se záborem území (vlastní zdroj)

obr. 11 – Stavba se záborem území (vlastní zdroj)

3 METODOLOGICKÁ ČÁST

Experiment bude připraven tak, aby sloužil ke zjištění některých jevů, které se mohou uplatňovat u dětí při práci se stavebnicemi.

3.1 CÍLE EXPERIMENTU

- Zjistit, jaké typy stavebnic si děti nejčastěji volí ke hře.
- Zjistit, jaké typy staveb z dřevěných kostek se u dětí objevují nejčastěji.
- Zjistit, jak se liší hra se stavebnicemi (výběr stavebnic, typy staveb) dle pohlaví dětí.
- Zjistit, jak se liší hra se stavebnicemi (výběr stavebnic, typy staveb) dle věku dětí.

3.2 POUŽITÉ METODY

Na základě studia odborné literatury jsem se rozhodla, že experiment bude probíhat prostřednictvím pozorování vybraných dětí. Zjištěné informace budu následně zapisovat do připravených tabulek a postupně analyzovat. Dětem budou nenásilným stylem nabídnuty 4 druhy stavebnic, kterými mateřská škola disponuje a následným pozorováním budou zjišťovány výzkumné otázky. Experiment budu zaznamenávat pomocí fotek a videí (MŠ má souhlas rodičů s fotografováním a natáčením dětí). Díky těmto audio/video záznamům budu moci zjištěné informace dále zpracovávat, analyzovat, hodnotit a také zaznamenat do příslušných tabulek.

3.3 PODMÍNKY EXPERIMENTU

Experimentu se zúčastní děti z mateřské školy v Losiné. V této mateřské škole působím jako učitelka ve třídě Štěňátek, kterou navštěvuje 25 dětí ve věku 3-4 let. Druhou třídou v mateřské škole je třída Sluníček, kde je 25 dětí ve věku 5-6 let. První část experimentu tedy proběhne během měsíce listopadu 2016 ve třídě Štěňátek, kde mám možnost děti každý den pozorovat. Druhá část se uskuteční ve třídě Sluníček během měsíce ledna 2017, dle mých časových možností a po domluvě s učitelkami druhé třídy. Pro realizaci experimentu jsem zvolila vzorek 8 dětí (4 dívky a 4 chlapci), z čehož polovina dětí bude ve věku 3-4 let a druhá polovina ve věku 5-6 let. Děti budou pracovat samostatně bez mého zasahování do aktivity. Budou ve známém prostředí své třídy. Činnosti budou probíhat buď ráno při ranních volných hrách a nebo odpoledne při

volných aktivitách dětí. V každé třídě budu po dobu jednoho týdne pozorovat 4 vybrané děti.

3.4 TERMINOLOGIE

K dětem budu hovořit takovým jazykem, kterému děti porozumí. Budu mluvit spisovně a jasně. K průběhu experimentu budu mít připravený scénář, který bude v obou třídách stejný, aby byly zajištěny pro všechny děti stejné podmínky.

3.5 POMŮCKY

V rámci experimentu budou použity 4 stavebnice (viz kapitola 2.1):

- Polikarpova stavebnice
- Lego Duplo – farma, zoo, hasiči, rodina
- Dřevěné kostky
- Molitanové kostky

3.6 AKTIVITY

Otázka č. 1: Kterou stavebnici dítě nejčastěji volí k volné hře?

Děti budou mít každý den během jednoho týdne k dispozici výše uvedené 4 stavebnice, které jim budu nabízet k volné hře. Každý den si budu u každého dítěte zapisovat, kterou stavebnici si volí nejraději.

Otázka č. 2: Jaké typy staveb dítě nejčastěji staví z dřevěných kostek?

Budu rozeznávat tyto typy staveb (viz kapitola 2.3):

- Lineární stavba
- Jednovrstevná stavba bez mezer
- Jednovrstevná stavba s mezerami
- Ohrádky
- Stavba se záborem území

Stavbu každého dítěte doplním fotografií.

Otázka č. 3: Jak se liší hra se stavebnicemi podle pohlaví a věku dětí?

Po dokončení prvních dvou úkolů v obou třídách, začnu porovnávat výsledky podle pohlaví a následně podle věku dětí a budu hledat rozdíly a shody v typech staveb a typech stavebnic, které si děti volí.

4 EXPERIMENTÁLNÍ ČÁST

4.1 PRŮBĚH EXPERIMENTU

Experiment jsem uskutečnila během listopadu 2016 a ledna 2017. Pracovala jsem se vzorkem 8 dětí. V listopadu 2016 jsem pracovala s dětmi ve věku 3-4 roky a v lednu s dětmi ve věku 5-6 let. V obou vzorcích jsem vybrala vždy dva chlapce a dvě dívky. Experiment jsem realizovala v MŠ Losiná, kde působím jako učitelka u nejmladších dětí. Pracovala jsem vždy s každým dítětem zvlášť při ranních nebo odpoledních volných hrách.

4.2 VÝBĚR ZKOUMANÉHO VZORKU

4.2.1 CHARAKTERISTIKA MATEŘSKÉ ŠKOLY

Mateřská škola Losiná se nachází ve stejnojmenné vesnici přibližně 3 kilometry od Plzně. Ve škole jsou 2 třídy (třída Sluníček a Štěňátek). Každou třídu navštěvuje 25 dětí. Třídu Štěňátek navštěvují děti ve věku 3-4 let a do třídy Sluníček dochází předškolní děti ve věku 5-6 let. O děti pečují 4 pedagogické pracovnice včetně paní ředitelky.

Budova mateřské školy má přízemí a první patro. V každém podlaží se nachází jedna třída a šatna pro danou třídu. V prvním patře je také kuchyně a ředitelna. Každá třída se skládá z jednotlivých sektorů, které jsou děleny na hernu, ložnici, hygienickou místnost a jídelnu. V jídelně se nachází stolečky a židličky, kde děti svačí, obědvají, ale také si mohou u stolečků hrát a s paní učitelkou tvořit výtvarné či jiné práce. Herna je určena pro volnou hru dětí. Každá třída má svůj metodický sklad pro úschovu pomůcek a místnost, kde se vydávají obědy.

Interiér budovy tvoří různé nástěnné malby, které jsou spojeny s různými českými kreslenými pohádkami. Obě třídy jsou dostatečně prostorné a útulné. Třída Štěňátek prošla v roce 2016 rekonstrukcí a je tedy vybavena zcela novým nábytkem. Veškerý nábytek a hygienické zařízení odpovídá ergonomickým podmínkám dětí. V obou třídách je dostatečné množství hraček různého typu a dle finančních možností školy je průběžně doplňováno. Na výzdobě třídy a šatny se děti podílí svými výtvarnými díly.

K mateřské škole patří také velká zahrada, kde se nachází dvě pískoviště, skluzavka, průlezky, houpačky různého typu, kolotoč, provazový most, lavičky, okruh pro odrážedla a kola a velký domeček pro úschovu různých hraček. Součástí zahrady jsou

i různé druhy dřevin či rostlin. Zahrada dětem tedy poskytuje velmi pestré možnosti pohybu a je využívána celoročně buď dopoledne, nebo odpoledne.

Mateřská škola pracuje se školním vzdělávacím programem, který má název „*Jaro, léto, podzim, zima, v naší školce je vždy prima*“. Školní vzdělávací plán tvoří 5 tematických celků:

1. Každý je můj kamarád, ve třídě Štěňátek – Sluníček si chci hrát
2. Vůně a barvy podzimu
3. Od Adventu po Tři krále s pohádkou jdeme pořád dále
4. Přišlo jaro se sluníčkem, zem otvírá zlatým klíčkem
5. Jen si děti všimněte, co je krásy na světě – loučíme se s předškoláky

Každá třída má také svůj třídní vzdělávací program, kde jsou jednotlivé bloky podrobněji zpracovány dle věku a možností dětí. Jednotlivé celky nemají pevně danou časovou náročnost, záleží vždy na dané třídě, jak dlouho se potřebují danému tématu věnovat. V rámci všech celků jsou plněny vzdělávací cíle a záměry dle Rámcového vzdělávacího programu předškolního vzdělávání.⁶

Mateřská škola má také aktualizované webové stránky, kde rodičům nabízí fotografie dětí z různých aktivit během dne. Rodiče si mohou přečíst jídelní lístek na každý týden, informace o škole, školní řád, organizaci dne v MŠ, najdou zde potřebné informace k platbám školného a stravného. Jsou zde také vyvěšovány aktuální informace pro rodiče (besídky, schůzky, novinky atd.).

⁶ Mateřská škola Losiná. Školní vzdělávací program. Dostupné na: <http://www.mslosina.cz/aktualni-informace/vzdelavaci-program-vynatek/> cit. 6.1.2017

4.3 CHARAKTERISTIKA DĚTÍ

Třída Štěňátek

Petřík

Věk: 3 roky

Národnost: česká

Lateralita: pravák

Vlastnosti: velmi malá a omezená slovní zásoba, komunikuje skrze agresi, neumí se dělit, nejraději si hraje s autíčky a stavebnicemi, nerad kreslí, u všech činností vydrží velmi krátce, narušuje chod třídy. V komunikaci je podprůměrný, zlepšení od září je malé. Záměrně jsem vybrala tohoto chlapce, abych měla porovnání s dětmi, které jsou bezproblémové.

Míša

Věk: 4 roky

Národnost: česká

Lateralita: zatím nevyhraněná

Vlastnosti: velmi citlivý, hodný, nejraději si prohlíží knihy a staví ze stavebnic. Dobře komunikuje a má dobrou slovní zásobu. Je samostatný ale pomalý.

Simonka

Věk: 4 roky

Národnost: česká

Lateralita: pravák

Vlastnosti: hodná, citlivá, ráda se chová a mazlí, nejraději si hraje s panenkami a v kuchyňce. Komunikuje bez problémů a má dostatečnou slovní zásobu. Je samostatná. Zapojí se do všech činností. Málokdy si při volné hře vybírá stavebnice.

Tereзка

Věk: 3 roky

Národnost: česká

Lateralita: pravák

Vlastnosti: je hodná, ráda pomáhá, nejraději si hraje s panenkami a s koníky. Ráda si maluje. Komunikuje na dobré úrovni, moc ráda si povídá a vypráví své zážitky, ale zatím je jí špatně rozumět, slovní zásobu má dobrou. Je naprosto samostatná a šikovná.

Třída Sluníček

Kubík

Věk: 6 let

Národnost: česká

Lateralita: pravák

Vlastnosti: odklad školní docházky, nejraději si hraje s velkými papírovými kostkami a s auty. Je to stavitel. Bezproblémový a hodný. Komunikace a slovní zásoba je na úrovni předškolního dítěte.

Davídek:

Věk: 5 let

Národnost: česká

Lateralita: pravák

Vlastnosti: nic ho nezajímá, u ničeho dlouho nevydrží, neobratný. Rád vypráví o tom, co doma hrál na tabletu a má rád auta. Dobrá slovní zásoba i komunikace. Je hodný.

Klárka:

Věk: 6 let

Národnost: česká

Lateralita: pravák

Vlastnosti: hrozně šikovná a hodná, nejraději si maluje a stříhá. Už se moc těší do školy. Ráda skládá puzzle a pomáhá učitelce. Je bezproblémová. Komunikuje výborně a má velmi dobrou slovní zásobu.

Stelinka:

Věk: 5 let

Národnost: česká

Lateralita: pravák

Vlastnosti: velmi kamarádká, hodná, komunikativní, ráda uklízí hračky a pracuje u stolečku, pomáhá učitelce, nejraději si maluje a vyrábí. Slovní zásoba je nadprůměrná.

Všechny děti jsou ve svých intelektuálních schopnostech na úrovni svého věku.

4.4 SCÉNÁŘ EXPERIMENTU

Otázka č. 1 : Jaké stavebnice si děti nejčastěji volí ke své hře?

Pro získání odpovědi na tuto otázku budu po dobu jednoho týdne muset upravit třídu tak, že nechám dětem k volné hře pouze 4 zvolené stavebnice a ostatní schovám. Všechny stavebnice budou na viditelném místě ve třídě. Udělám to pro to, abych zajistila, že si dítě bude moci vybírat pouze z těchto stavebnic. Následně budu každý den při ranních nebo odpoledních hrách dětem nenásilně nabízet stavebnice a budu sledovat, kterou si vyberou ke své hře. Chtěla bych, aby si zpočátku hrály alespoň chvíli samy. Budu se snažit děti k úkolu vždy něčím motivovat (např. použitím maňáska, úvodním rozhovorem o stavebnicích apod.), nechtěla bych, aby to pro děti byl „rozkaz“, ale stimul ke hraní s určitou stavebnicí.

Otázka č. 2: Jaké typy staveb děti nejčastěji staví z dřevěných kostek?

Dřevěné kostky jsou u nás ve školce velmi oblíbenou stavebnicí, a proto jsem předpokládala, že alespoň jednou si každé dítě tuto stavebnici vybere, abych mohla pozorovat, jaké typy staveb dítě postaví. Pokud by u někoho nedošlo k tomu, že by si tuto stavebnici vybral, musela bych dítě motivovat k tomu, aby si chvíli s touto stavebnicí hrálo a něco postavilo. Jakmile si tedy dítě vybere dřevěné kostky, bude mne zajímat, co postaví jako první. Tuto stavbu následně zdokumentuji. Chtěla bych, aby dítě při první stavbě stavělo samostatně bez pomoci ostatních dětí. Pokud dítě postaví hned dvě různé stavby, zdokumentuji obě.

Otázka č. 3: Jak se liší hra se stavebnicemi podle pohlaví a věku dětí?

Odpověď na tuto otázku budu hledat ve fotografiích staveb z dřevěných kostek, které mezi sebou porovnám z hlediska pohlaví a věku dětí. Provedu také analýzu toho,

jaké stavebnice si děti volí ke své hře - budu zjišťovat, zda se u dětí nachází nějaké rozdíly z hlediska věku nebo pohlaví.

4.5 VYHODNOCENÍ

Otázka č. 1 : Jaké stavebnice si děti nejčastěji volí ke své hře?

V následujících tabulkách můžeme vidět, jaké stavebnice si každé dítě vybralo ke své volné hře v jednotlivých dnech. Ke každé třídě jsem vytvořila i souhrnnou tabulku.

Tab. 1-4 Třída Štěňátek – děti ve věku 3-4 let

Petřík	Pondělí	Úterý	Středa	Čtvrtek	Pátek
Polikarpova stavebnice	X	X	X	X	X
Lego	X	X	X	ano	X
Molitanové kostky	ano	X	X	X	ano
Dřevěné kostky	X	ano	ano	X	X

Miša	Pondělí	Úterý	Středa	Čtvrtek	Pátek
Polikarpova stavebnice	X	X	X	X	X
Lego	ano	X	X	ano	ano
Molitanové kostky	X	X	X	X	X
Dřevěné kostky	X	ano	ano	X	X

Terežka	Pondělí	Úterý	Středa	Čtvrtek	Pátek
Polikarpova stavebnice	X	X	X	X	X
Lego	X	X	X	X	ano
Molitanové kostky	ano	X	X	X	X
Dřevěné kostky	X	ano	ano	ano	X

Simonka	Pondělí	Úterý	Středa	Čtvrtek	Pátek
Polikarpova stavebnice	X	X	X	X	X
Lego	X	X	X	X	X
Molitanové kostky	X	X	ano	ano	ano
Dřevěné kostky	ano	ano	X	X	X

Simonka při hře se stavebnicemi preferovala molitanové kostky (hrála si s nimi třikrát) a dřevěné kostky (hrála si s nimi dvakrát). Terežka preferovala dřevěné kostky

(využila je třikrát), jednou si vybrala molitanové kostky a jednou lego. Míša ve své hře preferoval stavebnici lego (vybral si jí třikrát), dvakrát si vybral dřevěné kostky. Petřík nejvíce preferoval dřevěné a molitanové kostky, oba typy stavebnic si vybral ke hře dvakrát, jednou použil ještě lego.

Tab. 5 Souhrn

Souhrn	Pondělí	Úterý	Středa	Čtvrtek	Pátek	Celkem
Polikarpova stavebnice	X	X	X	X	X	0x
Lego	1x	X	X	2x	2x	5x
Molitanové kostky	2x	X	1x	1x	2x	6x
Dřevěné kostky	1x	4x	3x	1x	X	9x

Jak můžeme vidět v souhrnné tabulce (tab. 5), největší preference měly u dětí dřevěné kostky a naopak nejméně si děti volily Polikarpovu stavebnici. Jelikož se jedná o nejmenší děti, tedy ve věku 3-4 let, nepřekvapilo mne, že s Polikarpovou stavebnicí si nikdo z vybraných dětí nechtěl hrát. Je na ně ještě moc velká a složitá a vyžaduje spolupráci více dětí najednou. I přesto, že ji normálně ve třídě nemáme volně k dispozici, ani v tento týden si děti tuto stavebnici nevybraly. Naopak nejpočetněji byly využívány dřevěné kostky, které jsou u těchto dětí jednou z nejoblíbenějších stavebnic. Domnívám se, že je to dáno tím, že jsou všechny kostky stejné a děti z nich rády staví různé stavby, protože s kostkami je lehká manipulace. S touto stavebnicí si mohou hrát samostatně bez dopomoci dalších kamarádů. V pořadí další využívanou stavebnicí byly molitanové kostky. Molitanové kostky nemáme běžně volně přístupné a děti se musí přijít zeptat, zda si mohou tuto stavebnici půjčit, proto si myslím, že byla během týdenního experimentu častěji používána a děti se učí používat i větší předměty. Další v pořadí byla stavebnice lego, protože má většina dětí lego doma, je i ve školce oblíbenou stavebnicí.

Tab. 6-9 Třída Sluníček – děti ve věku 5-6 let

Kubík	Pondělí	Úterý	Středa	Čtvrtek	Pátek
Polikarpova stavebnice	ano	X	X	X	X
Lego	X	X	X	X	ano
Molitanové kostky	X	X	X	X	X
Dřevěné kostky	X	ano	ano	ano	X

Davídek	Pondělí	Úterý	Středa	Čtvrtek	Pátek
Polikarpova stavebnice	ano	X	X	X	X
Lego	X	ano	X	X	X
Molitanové kostky	X	X	X	X	X
Dřevěné kostky	X	X	ano	ano	ano

Klárka	Pondělí	Úterý	Středa	Čtvrtek	Pátek
Polikarpova stavebnice	X	X	X	X	X
Lego	X	X	X	ano	Ano
Molitanové kostky	X	X	ano	X	X
Dřevěné kostky	ano	ano	X	X	X

Stelinka	Pondělí	Úterý	Středa	Čtvrtek	Pátek
Polikarpova stavebnice	X	X	X	X	X
Lego	X	X	X	X	ano
Molitanové kostky	ano	ano	X	X	X
Dřevěné kostky	X	X	ano	ano	X

Tab. 10 Souhrn

Souhrn	Pondělí	Úterý	Středa	Čtvrtek	Pátek	Celkem
Polikarpova stavebnice	2x	X	X	X	X	2x
Lego	X	1x	X	1x	3x	5x
Molitanové kostky	1x	1x	1x	X	X	3x
Dřevěné kostky	1x	2x	3x	3x	1x	10x

Jak je patrné ze souhrnné tabulky (tab. 10), nejméně si děti hrály s Polikarpovou stavebnicí a naopak nejčastěji si volily ke hře dřevěné kostky. Přestože předškolní děti mají po většinu školního roku Polikarpovu stavebnici volně k dispozici, vybraly si ji pouze 2 děti a to hned v pondělí. Jak bylo řečeno výše, tato stavebnice vyžaduje spolupráci dětí, protože jednotlivé části jsou velké a stavby jsou náročnější. V pondělí si tedy vybrali stavebnici oba chlapci a při hře spolu ve větší míře spolupracovali. Ovšem další dny už se ke stavebnici ani jednou nevrátili a zvolili si jiné možnosti, což mne celkem překvapilo. Největší preference měly u dětí dřevěné kostky, stejně jako tomu bylo ve třídě Štěňátek. Dřevěné kostky jsou tedy nejoblíbenější stavebnicí v obou třídách. Zejména při ranních hrách je tato stavebnice hojně využívána. Každý den si alespoň jedno dítě zvolilo ke hře právě dřevěné kostky. Další v pořadí byla stavebnice lego. Lego mělo 5 preferenci stejně

jako ve třídě Štěňátek, čili o polovinu méně, než dřevěné kostky. Je to dle mého názoru dáno tím, že stavebnici Lego mají předškolní děti většinou doma a ve školce po celý rok volně k dispozici, takže si s ní nepotřebují hrát každý den. Během celého týdne si vybraly pouze dvě děti ke hře molitanové kostky, které mají ve třídě Sluníček také volně k dispozici a běžně je hojně využívají při ranních i odpoledních volných hrách.

Otázka č. 2: Jaké typy staveb děti nejčastěji staví z dřevěných kostek?

Poté co si děti vybraly ke své volné hře dřevěné kostky, mne zajímalo, jaká bude první stavba z této stavebnice. Danou stavbu jsem u každého dítěte vyfotila a níže ji podrobněji popíšu u všech dětí. Ke každé třídě jsem také vytvořila souhrnnou tabulku, ve které můžeme vidět, jaké stavby se u dětí objevovaly.

U třídy Štěňátek jsem předpokládala, že budou stavět jednoduché stavby a bude se tedy objevovat lineární stavba, která odpovídá druhé fázi vývoje stavby a jednovrstevná stavba bez mezer, kterou řadíme do třetí fáze. Mé očekávání se naplnilo a výsledky můžeme vidět v tabulce (tab. 11).

Tab. 11 Třída Štěňátek

	Petřík	Míša	Tereзка	Simonka
lineární stavba	ano	X	Ano	X
jednovrstevná bez mezer	X	ano	X	X
jednovrstevná s mezerami	X	X	X	X
se zábohem území	X	X	X	X
Ohrádky	ano	X	X	ano

Obr. 12 – Petříkova stavba
(vlastní zdroj)

Petřík postavil hned dvě stavby (obr. 12). Stavbu lineární, kterou můžeme vidět v zadní části obrázku, která odpovídá druhé fázi a ohrádku, což odpovídá páté fázi, do které vložil vláček. Ohrádka je tvořena dvěma vrstvami kostek, aby vláček nevyčnival. Petřík ji postavil jako garáž. Komín staví z kostek velice často, stejně tak i ohrádky pro různé předměty (nejčastěji pro svou plyšovou hračku).

Obr. 13 – Míšova stavba -
vlastní zdroj

Míša jako první postavil jednovrstevnou stavbu bez mezer ve vertikální poloze (obr. 13). Kostky jsou kladeny stěna na stěnu. Stavba nemá žádnou dominantu a odpovídá třetí fázi vývoje stavby.

Obr. 14 – Terezky stavba –
vlastní zdroj

Terezka postavila lineární stavbu (komín), který můžeme vnímat také jako jednovrstevnou stavbu bez mezer, protože komín má podstavu ze tří kostek. Pokud bychom vycházeli z charakteristik staveb v kapitole 2.3, museli bychom říci, že Terezka postavila jednovrstevnou stavbu bez mezer. Vezmeme-li však v úvahu způsob, kterým stavbu vytvářela, domnívám se, že se jednalo o lineární stavbu, protože cílem bylo postavit co nejvyšší komín (Terezka běžně se stavebnicemi nehraje). Velice jí to bavilo, a když komín spadl, tak se tomu smála.

Obr. 15 – Simonky stavba –
vlastní zdroj

Simonka si málokdy k volné hře vybere stavebnice. Překvapilo mne tedy, že jako první stavbu postavila hned ohrádku (obr. 15), tvořenou třemi vrstvami kostek, které byly kladeny stěna na stěnu. Ohrádka neměla žádnou dominantu. Tato stavba odpovídá až poslední páté fázi. Ohrádku stavěla pro svou hračku, kterou si přinesla z domova (hrošík).

Třída Sluníček

U třídy Sluníček jsem očekávala složitější stavby, protože děti jsou již v předškolním věku. Jak můžeme vidět v souhrnné tabulce (tab. 12), mé očekávání se naplnilo, protože ani jedno z dětí nepostavilo lineární stavbu, která je typická pro mladší děti.

Tab. 12 Třída Sluníček

	Kubík	Davídek	Klárka	Stelinka
lineární stavba	X	X	X	X
jednovrstevná bez mezer	X	ano	ano	X
jednovrstevná s mezerami	X	X	X	X
se zábořem území	ano	X	X	X
Ohrádky	ano	X	X	ano

Kubík si velmi často k ranním volným hrám vybírá právě dřevěné kostky. Jeho stavby jsou vždy precizní. Jako první postavil stavbu se zábořem území, kde jsou kostky kladeny stěna na stěnu, stavba nemá žádnou dominantu a je tvořena dvěma vrstvami kostek. Další stavbou je ohrádka pro Kubíkovo oblíbenou plyšovou hračku, která je tvořena dvěma vrstvami kostek, které jsou kladeny stěna na stěnu, jak můžeme vidět na obrázku (obr. 16). Obě stavby odpovídají poslední fázi vývoje stavby.

Obr. 16 – Kubíkova stavba – vlastní zdroj

Obr. 17 – Davídkova stavba –
vlastní zdroj

Vzhledem k tomu, že Davídek většinou nemá zájem o žádnou hru a u ničeho dlouho nevydrží, nepřekvapilo mne, že jeho první stavba byla jednovrstevná bez mezer (obr. 17). Stavba je vertikální a má jednu dominantu, kostky jsou kladeny stěna na stěnu. Stavba je na jeho věk docela jednoduchá. Měl ji postavenou velmi rychle a další už stavět nechtěl.

Obr. 18 – Klárky stavba –
vlastní zdroj

Klárka jako první postavila jednovrstevnou stavbu bez mezer s jednou dominantou (obr. 18). Stavba odpovídá třetí fázi vývoje stavby, kostky jsou kladeny stěna na stěnu a stavba je ve vertikální poloze. Dřevěné kostky si většinou ke své hře nevybírání. Stavbu měla postavenou docela rychle a nadále si pak se stavebnicí hrála.

Stelinka jako první stavbu postavila ohrádku tvořenou třemi vrstvami kostek (obr. 19). Stavba má jednu dominantu. Tento typ stavby odpovídá poslední fázi vývoje stavby. Do ohrádky následně dávala dřevěná zvířátka z farmy a se stavebnicí si ještě chvíli hrála.

Obr. 19 – Stelinky stavba - vlastní zdroj

Otázka č. 3: Jak se liší hra se stavebnicemi podle pohlaví a věku dětí?

Po dokončení experimentu v obou třídách, jsem mohla začít porovnávat výsledky a stavby mezi sebou. Začnu nejprve s porovnáváním výběru stavebnic podle věku dětí a poté porovnáám výběr podle pohlaví dětí. Následně budu porovnávat typy staveb nejprve podle věku a poté podle pohlaví dětí.

Porovnávání výběru stavebnic podle věku dětí

Očekávala jsem, že pro obě věkové skupiny dětí budou nejčastěji používanou stavebnicí dřevěné kostky. Toto očekávání se splnilo, protože jak ve třídě Štěňátek, tak ve třídě Sluníček byla tato stavebnice používána nejčastěji (tab. 12). Ze své zkušenosti vím, že tato stavebnice je u dětí velmi oblíbená bez ohledu na věk a děti si ji velmi často vybírají ke své volné hře.

Pořadí druhé nejoblíbenější stavebnice se již v obou skupinách lišilo. Zatímco ve třídě Štěňátek to byla molitanová stavebnice, ve třídě Sluníček byla na druhém místě stavebnice lego (tab. 12).

Třetí nepoužívanější stavebnicí byla ve třídě Štěňátek stavebnice lego, zatímco ve třídě Sluníček to byly molitanové kostky (tab. 12).

Nejméně používanou stavebnicí byla v obou třídách Polikarpova stavebnice. Očekávala jsem mnohem větší zastoupení zejména u malých dětí, které tuto stavebnici nemají běžně volně k výběru. Tento předpoklad se nenaplnil, protože děti ve věku 3-4 let s ní vůbec nepracovaly (tab. 12). Domnívám se, že to mohlo být dáno tím, že Polikarpova stavebnice vyžaduje spolupráci více dětí a já jsem chtěla, aby si děti se stavebnicí hrály alespoň chvíli samy.

Tab. 12 Souhrn obou tříd

Souhrn	Štěňátka	Sluníčka
Polikarpova stavebnice	0x	2x
Lego	5x	5x
Molitanové kostky	6x	3x
Dřevěné kostky	9x	10x

Porovnávání výběru stavebnic podle pohlaví dětí

Domnívala jsem se, že Polikarpovu stavebnici si vybere k volné hře více dětí, jak bylo řečeno již výše. Moje očekávání se ale nenaplnilo. Tuto stavebnici si vybrali pouze dva nejstarší chlapci. Žádná z dívek si tedy tuto stavebnici nevybrala. Celkově byla tato stavebnice nejméně používaná během celého experimentu (tab. 13).

Dalším velkým rozdílem byl výběr molitanových kostek. U chlapců si vybral tuto stavebnici pouze jeden chlapec a to 2 krát během týdne. Zatímco u dívek byl výběr této stavebnice mnohem početnější. Molitanovou stavebnici si vybrala každá z děvčat alespoň jednou, celkem došlo k výběru 7 krát. Očekávala jsem, že s touto stavebnicí si budou chtít hrát více chlapci, protože jednotlivé díly jsou celkem velké a dívky si raději hrají se stavebnicemi obsahující menší dílky. Molitanová stavebnice byla tedy u chlapců stejně využívána jako Polikarpova stavebnice, zatímco u dívek se umístila na druhém místě (tab. 13).

Další stavebnicí, kterou měly děti k dispozici, bylo Lego. Tuto stavebnici si vybraly během týdne alespoň jednou všechny děti, kromě Simonky, která si vybírala vždy pouze mezi molitanovými nebo dřevěnými kostkami. Lego bylo u chlapců druhou nejvíce

využívanou stavebnicí, zatímco u dívek skončila tato stavebnice až na třetím místě (tab. 13).

Nejmenší rozdíl byl u výběru dřevěných kostek, které si minimálně 2 krát během týdne vybraly všechny děti. U obou pohlaví tak byla nejoblíbenější stavebnicí (tab. 13).

Tab. 13 Souhrn obou pohlaví

<i>Souhrn</i>	chlapci	dívky
Polikarpova stavebnice	2x	0x
Lego	6x	4x
Molitanové kostky	2x	7x
Dřevěné kostky	10x	9x

Porovnávání typů staveb podle věku dětí

Jakmile jsem začala porovnávat jednotlivé stavby mezi sebou, na první pohled bylo patrné, že starší děti (zejména chlapci) mají stavby preciznější, kostky jsou úhledněji naskládány na sebe nebo vedle sebe. Starší děti měly stavby také rychleji postavené, protože jejich jemná motorika je na lepší úrovni než u nejmladších dětí.

Při srovnávání jednotlivých typů staveb jsem zjistila, že ve třídě Sluníček nikdo nepostavil lineární stavbu. Očekávala jsem, že tyto děti budou vzhledem ke svému věku stavět náročnější stavby a také tomu tak ve skutečnosti bylo. Ve třídě Štěňátek postavily lineární stavbu dvě děti, ovšem nebylo by nic zvláštního, kdyby ji postavil každý.

Jednovrstevná stavba bez mezer se objevila ve třídě Sluníček dvakrát a ve třídě Štěňátek jednou, zatímco jednovrstevnou stavbu s mezerami nepostavil vůbec nikdo. Očekávala jsem, že se tato stavba objeví alespoň u některého ze starších dětí, ovšem můj předpoklad se nenaplnil (tab. 14).

Stavby se zábořem území jsou pro děti nejnáročnějším typem stavby, a proto se objevila tato stavba pouze jednou ve třídě Sluníček, tedy u nejstarších dětí. Ovšem ohrádky byly častou stavbou, v obou třídách je postavily dvě děti (tab. 14). Je to dáno zejména tím, že si děti staví rády domečky pro své plyšové hračky nebo garáže pro různá autíčka či vláčky. I přesto, že se jedná až o poslední fázi vývoje stavby, objevuje se často i u nejmladších dětí. Zajímavé je, že i ve třídě Štěňátek stavěly děti ohrádky z více vrstev

kostek. Dominanty ve stavbách se objevily pouze u dvou nejstarších dětí, které postavily jednovrstevnou stavbu bez mezer. U nejmladších dětí se žádná dominanta neobjevila.

Tab. 14 Souhrn typů staveb podle věku dětí

Souhrn	Štěňátka	Sluníčka
Lineární stavba	2x	0x
Jednovrstevná bez mezer	1x	2x
Jednovrstevná s mezerami	0x	0x
Stavba se záborem území	0x	1x
Ohrádky	2x	2x

Porovnávání typů staveb podle pohlaví dětí

Velmi zajímavé pro mne byly výsledky porovnávání typů staveb podle pohlaví, protože stavby se v podstatě vůbec nelišily.

Lineární stavba se objevila u obou pohlaví pouze jednou. Jednovrstevnou stavbu bez mezer postavili dvě dívky i dva chlapci. Jednovrstevnou stavbu s mezerami nepostavil vůbec nikdo, jak již bylo řečeno výše. Ohrádky stavěli také dvě dívky a dva chlapci. Jediným rozdílem byla stavba se záborem území, kterou postavil ze všech dětí pouze jeden chlapec (tab. 15). Nejčastější stavbou v porovnávání pohlaví byly tedy ohrádky a nejméně se objevovala jednovrstevná stavba s mezerami.

Před zahájením experimentu jsem očekávala, že typy staveb se u chlapců a u dívek budou více lišit, myslela jsem si, že chlapci budou stavět náročnější stavby než dívky, ale z výsledků můžeme vidět, že typy staveb se ve vzorku dětí téměř neliší. Je to samozřejmě také dáno tím, že vzorek byl pouze osm dětí z celé mateřské školy. Pokud bych porovnávala všech 50 dětí z celé školy, byly by výsledky možná zajímavější.

Tab. 15 Souhrn typů staveb podle pohlaví dětí

Souhrn	chlapci	Dívky
Lineární stavba	1x	1x
Jednovrstevná bez mezer	2x	1x
Jednovrstevná s mezerami	0x	0x
Stavba se záborem území	1x	0x
Ohrádky	2x	2x

Shrnutí experimentu

Význam výsledků experimentu pro mou další učitelskou práci je následující:

- Ohrádky – zjistila jsem, že děti staví ohrádky i z více vrstev kostek, čehož jsem si do této chvíle nevšimla.
- Lákavá stavebnice – uvědomila jsem si, že velmi oblíbenou stavebnicí byly molitanové kostky, které budu v budoucnu s dětmi více využívat.
- Polikarpova stavebnice – očekávala jsem, že děti tuto stavebnici budou využívat mnohem více, a proto ji zařadím v budoucnu i do řízených činností, aby si na ni nejmenší děti zvykly a naučily se s ní pracovat a stala se tak využívanější stavebnicí.
- Dívky při hře se stavebnicemi – z praxe vím, že dívky si většinou hrají se stavebnicemi méně než chlapci, proto jsem se obávala, že při experimentu nebudou chtít spolupracovat. Mé obavy se naštěstí nenaplnily, protože žádná z dívek neměla problém stavebnice během týdenního experimentu využívat a domnívám se, že je hra dokonce bavila a jsem za to moc ráda.

ZÁVĚR

Při vymýšlení tématu své bakalářské práce jsem měla rychle jasno v tom, že bych práci ráda psala u paní doktorky Pěchoučkové. Po absolvování obou jejích předmětů mě zaujalo téma stavebnic a rozhodla jsem se, že se mu chci věnovat podrobněji. Začalo mne zajímat, jestli se práce se stavebnicemi nějak výrazně liší u chlapců a u dívek a také u různých věkových skupin.

Cílem mé bakalářské práce bylo přiblížit to, jakou úlohu má hra v životě předškolních dětí. Zajímala mne zejména hra se stavebnicemi, proto jsem v teoretické části popsala, jaké typy stavebnic existují a jaký má práce se stavebnicemi pro děti význam. V metodologické a experimentální části jsem se věnovala aktivitám svého experimentu, kterého se účastnilo 8 dětí z mateřské školy v Losiné. Během 14 dnů, které jsem věnovala průběhu experimentu v obou třídách mateřské školy, jsem zažila velmi zajímavé chvíle. Při důkladném pozorování vzorku dětí jsem si uvědomila, jak jsou stavebnice pro děti důležité a jak si s nimi vlastně naprosto přirozeně hrají každý den při ranních i odpoledních volných hrách. Měla jsem čas si všimnout toho, že každá stavba má vlastně svůj vlastní příběh, který si děti vytvoří a že si velmi rády staví ohrádky pro různé plyšové hračky. Před začátkem experimentu jsem se bála, že budou děti nemocné nebo nebudou chtít spolupracovat, že se zkrátka něco pokazí. Nakonec se všechno povedlo bez větších obtíží a já jsem byla moc ráda.

I přesto, že je psaní práce náročné nejen časově ale i psychicky, opět jsem se utvrdila v tom, že díky čtení literatury k tématu a následnému provedení experimentu jsem se dozvěděla mnoho zajímavých informací a tato práce mne obohatila o drahé zkušenosti i znalosti do budoucí praxe v mateřské škole.

RESUMÉ

Bakalářská práce s názvem „Význam práce se stavebnicemi u dětí předškolního věku“ je rozdělena do tří částí. První část je teoretická a je věnována významu hry v životě dětí, zejména hry se stavebnicemi. Druhá část je metodologická, ve které se dozvídáme cíle experimentu, použité metody a pomůcky, jednotlivé aktivity a scénář. Poslední částí je experimentální část, která obsahuje samotný průběh a vyhodnocení experimentu. Celý výzkum probíhal v mateřské škole s genderově vyváženým vzorkem osmi dětí. Jeho cílem bylo zjistit, jaké stavebnice si děti volí ke své volné hře, jaké typy staveb staví z dřevěných kostek a jak se liší hra se stavebnicemi podle pohlaví a věku dětí.

This bachelor's thesis named "The importance of using building kits with children at preschool age" is divided into three separate parts. The first part is theoretical and is dedicated to the importance of playing games in the life of children, especially working with building kits. The second part is methodological, it contains the objectives of the experiment, the used tools and methods, the individual activities and the screenplay. The last part is the experimental one, which includes the very process of the experiment and the evaluation of data. The whole research took place at a preschool while working with a gender equal group of eight children. The objective of the research was to find out which building kits were the children choosing during their free play, which types of structures they were building and how does their behaviour change according to their gender and age while playing with the building kits.

SEZNAM LITERATURY

1. BEAN, R. *Jak rozvíjet tvořivost dítěte*. Praha: Portál. 1995. ISBN 80-7178-035-9.
2. KOŤÁTKOVÁ, S. *Dítě a mateřská škola. Co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet*. Praha publishing a.s. 2014. ISBN 978-80-247-4435-3.
3. KOŤÁTKOVÁ, S. *Hry v mateřské škole v teorii a praxi*. Grada publishing a.s. 2005. ISBN 978-80-247-0852-2.
4. KOŤÁTKOVÁ, S., PRŮCHA, J. *Předškolní pedagogika*. Praha: Portál. 2013. ISBN 978-80-262-0495-4.
5. *Lego Duplo – historie, bezpečnost a výrobky Lego Duplo*. 2016. Dostupné na: <https://www.lego.com/cs-cz/duplo/about-duplo>
6. *Mateřská škola Losiná. Školní vzdělávací program*. 2017. Dostupné na: <http://www.mslosina.cz/aktualni-informace/vzdelavaci-program-vynatek/>
7. *Obrázkové kostky TOPA Toys s.r.o.* 2016. Dostupné na: <http://www.topatoys.cz>
8. PARDEL, T. *Obecná psychologie*. 4. vydání. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. 1983.
9. PEKLÁK, T. *Dřevostavebnice – Truhlářství Peklák a synové – Polikarpova stavebnice*. 2016. Dostupné na: <http://www.drevostavebnice.com/12-polikarpova-stavebnice>
10. PĚCHOUČKOVÁ, Š. *Studijní materiály k předmětu RMMŠ2*. ZČU – fakulta pedagogická. 2016.
Dostupné na: <https://portal.zcu.cz/portal/studium/courseware/kmt/rmms2/studijni-materialy.html>
11. PIAGET, J. *Psychologie dítěte*. Praha: Portál. 2014. ISBN 978-80-262-0691-0.
12. PROVÁZKOVÁ STOLINSKÁ, D. a kol. *Polytechnické vzdělávání v prostředí mateřské školy*. Univerzita Palackého v Olomouci: 2015. ISBN 978-80-244-4735-3.
13. PRŮCHA, J.; WALTEROVÁ, E.; MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál. 2013. ISBN 978-80-262-0403-9.
14. *Stavebnice = základ zdravého vývoje dítěte*. 2016. Dostupné na: <http://www.nunynek.cz/vite-o-hrackach/stavebnice-zaklad-zdraveho-vyvoje-ditete/>
15. SVOBODOVÁ, E. *Vzdělání v mateřské škole*. Praha: Portál. 2010. ISBN 978-80-8084-514-8.
16. TAKÁČOVÁ, E. *Význam hry se stavebnicí*. Informatorium 3-8 Roč. 8, č. 10. 2001.

